

LÄRARMATERIAL KRÅKAN

MASTHUS & S.
TEATERN

HEJ PEDAGOG!

FÖRRA ÅRET gick Ulf Nilsson bort, alldeles för tidigt och med många fler böcker kvar att skriva. Det är en av hans älskade berättelser Den fräcka kråkan, som ligger till grund för vår pjäs och det känns som en ynnest att få lov att spela Kråkan just nu, lite som en hyllning till en älskad barnboks författare.

Arbetet har varit något av det mest lustfyllda vi har gjort på teatern, fyllt av liv och lek och starka känslor. Och så har också föreställningen blivit. Det leks, sjungs och tas i och saker och ting håller helt på att spåra ur, när två gamla kusiner återskapar minnet av en dag för länge länge sen då Kråkan dök upp i deras körsbärsträd.

I detta lärarmaterial finns lite tips på saker ni kan göra efter att ha sett Kråkan. Prata om upplevelsen förstås, några dramaövningar och några intervjuer – bland annat en med Karl Ekdahl som både har regisserat och skrivit pjäsen.

Inför föreställningen finns inget ni behöver förbereda, mer än att se fram emot en teaterstund som både är rolig, spännande, sorglig och lite knäpp.

Varmt välkomna till Kråkan!

Kristina Ros
dramaturg
kristina@masthuggsteatern.se

ATT PRATA OM SCENKONST

Att samtala med gruppen efter att ni sett en föreställning tillsammans kan både bredda och fördjupa upplevelsen. Kråkan vänder sig till barn från fyra till sju år. Naturligtvis kommer ett samtal se annorlunda ut för en fyraåring, sjuåring eller en vuxen men principerna ovan fungerar lika väl. Du som pedagog känner dina barn bäst och är förstås den bästa att avgöra hur ni vill bearbeta teaterupplevelsen.

Med de mindre barnen kanske man vill sitta i ring på golvet och skicka runt en "talesten", en sten eller annat föremål som barnen i tur och ordning håller i handen när det är deras tur att säga något. De äldre barnen sitter kanske vid sina bänkar i klassrummet medan pedagogen använder tavlan för att skriva upp saker som kommer upp.

I vissa grupper fungerar det kanske utmärkt att prata länge om föreställningen, i andra inte alls. Det gör ingenting! Väldigt mycket av föreställningen kommer med största sannolikhet att beskrivas, tolkas och reflekteras över i barnens lekar ändå, alldeles oavsett vad man gör.

BESKRIV - TOLKA - REFLEKTERA

Det finns flera modeller för hur man kan samtala om en föreställning. I detta material utgår vi ifrån en klassisk konstanalysmodell som utvecklats av Riksteatern i "En väv av tecken" samt "Att prata scenkonst - en enkel metod för klassrummet" av Anna Berg för Regionteater Väst. Metoden följer stegen beskriv- tolka- reflektera och vilar på tre principer:

1. Vänta så länge som möjligt med att tycka. Våga stanna i det konkreta beskrivandet så länge det går. Ju fler konkreta detaljer man gemensamt har lyft upp, desto enklare blir det att tolka och reflektera över föreställningen utan att fastna i "bra" eller "dåligt" eller huruvida man "förstått" eller inte.
2. Utgå ifrån att allt som ni såg, hörde och upplevde var på ett visst sätt av en anledning. Någon har gjort ett medvetet val att placera en lampa just där, eller att säga en replik precis på det där sättet. Om man utgår ifrån att alla val i föreställningen är gjorda medvetet kan man också tolka de valen.
3. Utgå ifrån dig själv. Scenkonst är en subjektiv upplevelse. Frågan "Vad handlade föreställningen om?" blir allra mest intressant med tillägget "- för dig?". Inga upplevelser är rätt eller fel!

ATT PRATA OM SCENKONST

BESKRIV!

Ett samtal kan med fördel börja i det visuella, och gärna så grundläggande och konkret som möjligt (om hur rummet och de på scenen såg ut). Därefter kan ni gå in på andra delar av föreställningen.

Börja med frågan "När började föreställningen?" Var det på spårvagnen på väg till teatern? Var det när dörrarna öppnades? Eller var det när alla hade satt sig och dörren stängdes? Inget av det här är fel.

Det är viktigt att börja med den tidigaste startpunkten.

Låt sedan barnen fylla på tidslinjen med vad de kommer ihåg från teaterbesöket. Var konkret genom att bara benämna det ni faktiskt såg och hörde. Och hjälp till med frågor om det behövs!

Var gick man in? Hur satt ni i publiken? Hur såg rummet ut? Vad fanns det för saker i rummet? Hur ljusst eller mörkt var det? Var det några färger? Vilka former såg du? (Var det något som var runt, trekantigt, fyrkantigt, som en linje...)

Hur många personer var det på scenen? Hur såg de ut? Hörde ni någon musik? Andra ljud? Hur lät och pratade de på scenen? Minns du något särskilt som de sa på scenen? Några ord eller meningar... Vad hände?

Formen för inventeringen kan se lite olika ut:

Det kan vara att tillsammans rita en KARTA över scenrummet och på kartan placera in era minnen av föreställningen.

Eller att göra en TIDSLINJE. Gärna en fysisk sådan på en tavla eller på ett stort papper som du kan fylla på med färgglada post-it-lappar eller pennor.

Eller så vill kanske var och en rita egna TECKNINGAR på något de särskilt minns från föreställningen?

Alla sätt är bra, det viktiga är att ni tillsammans minns så mycket ni bara kan av föreställningen!

När kartan/tidslinjen/teckningarna är klara kan ni enkelt gå tillbaka om ni vill och prata om det som hände i föreställningen. Det går också alldeles utmärkt att sätta punkt här och låta barnen reflektera vidare själva, till exempel genom lek.

ATT PRATA OM SCENKONST

TOLKA!

Först efter att ni nu tillsammans har skapat en tydlig bild av föreställningen är det dags att ställa frågan "varför?".

Varför tror ni att rummet såg ut som det gjorde? Var tänkte ni att de var någonstans? Varför sa de och gjorde just så där? Det handlar ju om två kusiner - var det någon som bestämde mer än den andra? Varför ville Cilla inte att Kråkan skulle vara där? Varför tror du att Ulf blev arg? Och vem/vad blev han arg på? De pratar om vem det är som gjort fel - vad tänker ni om det. Var det någons fel?

Låt allt vara gissningar och egna tolkningar och låt dem skilja sig från varandra. Försök fånga upp så många tankar som möjligt, inte minst associationerna som sticker iväg – kanske är det där de mest spännande tolkningarna ligger!

ATT PRATA OM SCENKONST

REFLEKTERA!

Slutligen kan samtalet komma in på större frågor där det finns plats för lite friare associationer och mer personliga reflektioner. Här finns det verkligen inget rätt eller fel.

Vilken känsla gav föreställningen? Kanske flera olika! (Uppmuntra gärna barnen att koppla känslan till något specifikt i föreställningen.)

Hur känns det när man blir anklagad för något som inte var ens fel?

Hur känns det när man själv har gjort något dumt?

Fanns det någon av karaktärerna i föreställningen som du tycker var extra intressant? Varför?

Något som hände som var extra intressant? Varför?

Vilka olika känslor fick du av föreställningen? Vad berodde de på?

Här kan också personliga erfarenheter komma in, kanske är det någon som har en riktigt gammal mormor eller morfar, kanske har någon varit med om ett djur som dog eller någon gång då man hamnade i bråk med en kompis eller syskon.

DRAMAÖVNINGAR

INTRODUKTION

Nedan följer fyra olika övningar att göra tillsammans med eleverna efter att ni sett föreställningen. Det är en värderingsövning, två dramaövningar med högt/medelhögt tempo samt en trygghetsövning. Övningen "Hungriga Ulf" lämpar sig bäst för barn i årskurs 1. Övriga övningar kan utföras av barn 4-7 år.

Med hjälp av övningarna hoppas vi att barnen får en lärorik upplevelse där de aktivt deltar ur olika perspektiv inspirerade av föreställningen. Hur känns det att bli jagad av en kråka? Hur skyddar jag mitt träd från hungriga Ulf? Och hur tar jag hand om en kråka som är riktigt, riktigt trött?

1. VÄRDERINGSÖVNING

Detta är en övning där barnen får lyssna till olika påståenden som de sedan tar ställning till.

Instruktioner:

Du som lärare/pedagog väljer hur övningen ska genomföras. Barnen kan till exempel sitta på stolar i en ring och byta plats eller sitta vid sina platser/bänkar och svara genom till exempel handuppräknings. Välj ett sätt som känns tydligt för er grupp.

Läs upp ett påstående i taget. Låt barnen ta ställning till påståendet. Följ gärna upp en och annat påstående med frågor! Gå sedan vidare till nästa påstående.

Påståenden:

Jag har bruna ögon | Det är kul att leka |
Glass är gott | Körsbär är gott | Jag har syskon
| Jag har en storasyster eller storebror | Jag
känner en gammal person | Jag tycker om
djur | Jag vet hur en kråka låter | Jag har sett
ett dött djur en gång | Riktiga vänner bråkar
aldrig med varandra | Det är bra att bli arg
ibland | Ibland är det svårt att säga förlåt

2. KRÅKAN & BARNET

I denna övning får barnen utlopp för fantasi och inlevelseförmåga. De får möta kråkan från föreställningen men också själva gestalta den.

Instruktioner:

En av deltagarna är kråkan och en annan deltagare är barnet. Övriga deltagare är stenar som ligger ihopkurade på marken. Kråkan viftar med armarna och säger "Kraaaa!" samtidigt som den jagar barnet. När barnet hoppar över en av stenarna förvandlas hen till en sten, stenen förvandlas till kråkan, och deltagaren som i sin tur var kråkan från början förvandlas till barnet. Under leken byter deltagarna helt enkelt roller med varandra.

Tips: Tänk på att uppmuntra deltagarna till att inkludera alla i leken (att alla stenar någon gång blir hoppade över).

DRAMAÖVNINGAR

3. TRÖTTA KRÅKAN

Detta är en övning där barnen får träna på fokus och omsorg. Det är en övning att ta på stort allvar och kräver aktivt deltagande av både barn och vuxna.

Instruktioner:

Alla deltagare ställer sig i en tät ring. Förutom en deltagare som står i mitten av ringen. Den deltagaren är den trötta kråkan. Kråkan är så trött att den behöver hjälp med allt. Om kråkan lyfter på armen måste någon i ringen snabbt komma fram och ta emot armen och bära dess vikt. Om kråkan lägger huvudet på sned måste någon från ringen komma fram och försiktigt hålla i huvudet. Om kråkan sätter sig ner måste någon hoppa in och agera stol. Har man gått in för att hjälpa kråkan så stannar man kvar och håller/stöttar tills övningen är slut. Det är den trötta kråkan som bestämmer när övningen är slut, och då säger den "Tack/Stopp". Den trötta kråkan lösgör sig försiktigt från all hjälp, sedan lämnar hjälparna sina positioner.

Bara barn som vill ska förstås vara kråkan och det är bra om alla som vill hinner få vara kråka!

Tips: Påminn den som är kråkan att röra sig långsamt så övriga deltagare hinner komma och hjälpa. Uppmuntra barnen till att fokusera helt på vad den trötta kråkan behöver hjälp med. Hur mycket hjälp man kommer vilja ta emot som trött kråka kommer skilja sig från barn till barn.

DRAMAÖVNINGAR

4. HUNGRIGA ULF

Detta är en övning där barnen får träna på samarbete, gemensam problemlösning och fantasi. Övning kan göras i klassrummet men även med fördel i en större sal.

Introducera övningen med att ni nu befinner er i en trädgård full av körsbärsträd. Alla som deltar i övningen är kråkor. Varje stol är ett träd. Och det är kråkornas uppgift att skydda träden. För här kommer snart hungriga Ulf och vill äta upp alla körsbär.

Material: Stolar (lika många som deltagare).

Instruktioner:

Placera ut stolarna i rummet. Alla deltagare förutom "Ulf" sätter sig på en stol. Nu finns det en stol i rummet som är tom. Ulfs uppgift är att sätta sig på den tomma stolen. De andra deltagarnas uppgift är att se till så att Ulf inte hinner sätta sig på stolen. Det betyder att någon av de sittande deltagarna måste resa sig från sin stol och springa bort och sätta sig på stolen som Ulf vill ha. Ulf byter då riktning och försöker sätta sig på stolen som nyss blev tom. Någon annan sittande deltagare måste lämna sin stol och sätta sig på stolen som Ulf vill ha. När Ulf lyckats sätta sig på en stol är övningen slut. Reflektera då i gruppen om vilka strategier som kan vara bra att tänka på för att hindra Ulf från att få en stol, och prova igen! (Till exempel, vem av de sittande är bäst lämpad att ge upp sin stol för att skydda stolen Ulf försöker ta? Hur många behöver resa sig för att skydda stolen som Ulf försöker ta?)

OBS! Det bör vara en vuxen som är Ulf, eftersom det kan kännas utsatt av vara i den rollen.

Tips: Testa gärna att leka med olika tempon. Oftast görs övningen naturligt i ett högt tempo, men vad händer när alla (inkl. Ulf) måste röra sig i till exempel slow motion?

BAKOM KULISSERNA

Karl Ekdahl
regissör

Hur kommer det sig att du en gång valde att bli teaterregissör? Vad är det som är så speciellt med just teater?

När jag var tio år gammal så spelade min klass upp en pjäs som handlade om hur guden Tor miste sin hammare. Jag var med i talkören vilket innebar att jag tillsammans med många andra stod lite i bakgrunden och talade text som var på rytm och som rimmade. Jag kommer fortfarande ihåg lite av den: *Yr var VingTor när han vaknade Och hammaren sin han saknade Han riste sitt skägg, han rev sitt hår...*

Min bästa kompis spelade rollen som Tor. Från min position ganska långt bak på scenen i halvmörkret där jag stod kunde jag se hur min kompis gestaltade guden Tor som rev och slet i sitt hår för att hans hammare var borta. Och jag kunde se på publiken, hur alla barnen i de andra klasserna, och även ungdomarna och till och med de vuxna följde hans rörelser, hans spelade raseri, med glittrande förundrade ögon. Och jag förstod att den platsen, på scenen, framför publiken, med något man vill berätta, är en magisk plats. Och jag tänkte att på den platsen ville jag vara.

Vad gör man egentligen som regissör? Vad är det roligaste med jobbet?

Som regissör kan man lite av mycket. Man kan lite om ljus, ljud, scenografi, kostym, färg och form och tempo och rytm. För som regissör är man en sorts chef med ansvar för att teaterns alla delar skall samverka på det allra bästa sätt. Och så kan man en del om text och skådespeleri också. Hur man talar text, det som kallas att säga en replik. Och just text och skådespeleri är det roligaste tycker jag. Att hjälpa skådespelarna att leva på scenen gör mig väldigt lycklig. Att försöka få det så trovärdigt som möjligt. Att publiken skall tro på skådespelaren när hen låtsas vara ledsen eller arg eller galet förälskad. Och ibland när jag och min fru bråkar brukar jag tänka att jag har en liten låtsatskompis som sitter på min axel och kollar hur människor gör när de bråkar. Jag liksom tittar på verkligheten när den händer. Försöker studera den. Se hur den ser ut, höra hur den låter. Hur gör man när man gråter till exempel, varifrån kommer gråten, var börjar den. Så att jag kan skapa en låtsasgråt, eller ett låtsatsbråk sedan på scen som publiken tycker är som på riktigt. Det

BAKOM KULISSERNA

känns nästan ibland som att man på scenen kan gråta den gråt som någon i publiken inte haft möjlighet att gråta i sitt liv.

Den här gången har du ju inte bara regisserat. Du har också skrivit pjäsen, utifrån Ulf Nilssons förlaga. Vill du berätta lite om din relation till Den fräcka kråkan och hur det kommer sig att du ville göra teater av den?

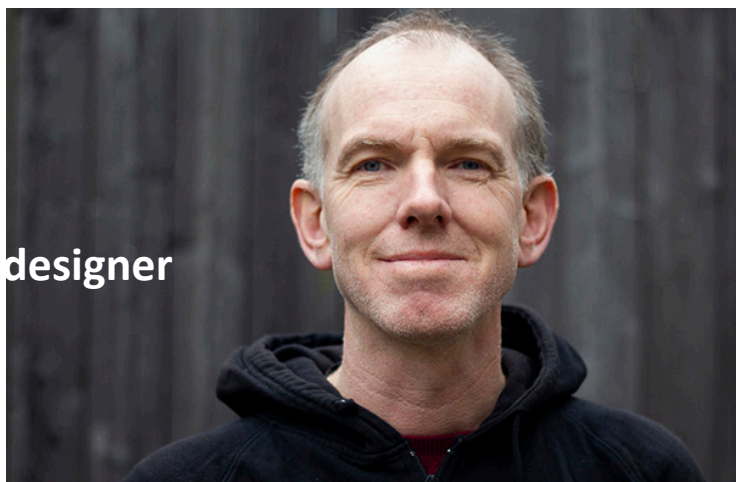
Jag har läst den här boken för mina syskonbarn när de var små och sedan för mina egna barn. Jag har alltid tyckt om den. Det är så fina och roliga bilder också. Och jag kände att jag kunde förstå de där barnen i boken, att jag kände igen mig, kunde förstå att Cilla var så arg och att den lilla pojken var orolig och ängslig. Och jag kunde minnas hur det var när jag var liten och lekte något med kompisar och hur den där leken ibland kunde gå för långt och plötsligt tog man i för hårt när man brottades eller sa något som var för taskigt som man egentligen inte menade eller skrämdes för mycket. Hur hemskt det kunde kännas. Hur leken som var så rolig plötslig blev jättejobbig. Och hur skönt det var sedan om man kunde bli vänner igen. Och hur det kändes som att vi hade lärt oss något på det där, vuxit lite.

BAKOM KULISSERNA

Jonas Franke-Blom Kompositör och ljuddesigner

Vad är musik för dig och vad är det för speciellt med just teatermusik?

Tjusningen med musik för mig är alla bilder och känslor den skapar. Jag upplever att jag ser och hör saker hända i musiken. Lite som att titta på film men jag ser filmen inom mig istället. Genom att jag själv lärt mig spela instrument så kan jag skapa nya upplevelser som är mina egna och som jag vill dela med mig av. Jag vill inte hålla musiken för mig själv utan vill att andra ska få ta del och bli inspirerade precis som jag blir.

Teatermusik är egentligen som all musik men den samarbetar med en berättelse och därigenom så får den ett förlopp som hör ihop med teatern, teatermusik.

Hur har du lärt dig spela och skriva musik?

Jag gick först i Kulturskolan, musikklasser och naturvetenskapligt gymnasium. Sedan studerade jag på Musikhögskolan här i Göteborg, med extra inriktning mot komposition. Dessutom hade Musikhögskolan ett samarbete med Scen- och operahögskolan som jag skrev

teatermusik för.

Jag har spelat cello sen jag var 7 år och gör det fortfarande.

Vad var din ingång i Kråkan när du började komponera musiken?

I vår Kråkan har de två kusinerna hunnit bli riktigt gamla. Jag tog fasta på det och hur det är när man som gammal minns tillbaka på ett helt liv, i detta fall på ett speciellt minne från barndomen. Jag ville jag låta musiken spegla Ulfs och Cillas barndom. Hur lät det då och hur hörde man musik? Det var stora orkestrar som spelade till dans och det var live-musiken som förde oss mycket samman när vi umgicks och roade oss.

Musiken skulle hjälpa till att bära minnet av vad som hände där på gården när Ulf och Cilla var små. Även om musiken är helt nykomponerad ger den en känsla av förr i tiden.

Har du något drömprojekt som du skulle vilja vara med och skriva musik för?

Just nu vill jag hitta den perfekta berättelsen att göra en opera på. Teatermusik men med

BAKOM KULISSERNA

mycket sång och stor orkester som inte behöver vara inspelad. Att samarbeta med en riktigt duktig historieberättare som kan omforma berättelsen på ett sätt att den blir lätt att sjunga. Skala ner texten så att musiken

hjälp till att berätta underliggande känslor och skeenden och att musiken ges stor plats. Jag vill att lyssnaren ska bli lika drabbad och inspirerad som jag.

Helen Hansson
Skådespelare

Vad är viktigt för dig för att komma i rätt känsla och form när du ska spela en föreställning? Har du några knep?

Det är lite olika beroende på vad det är för slags föreställning. Kråkan är en väldigt fysisk föreställning och då är det viktigt att värma upp ordentligt innan för att det ska bli bra, annars kan man ju skada sig också. Så jag värmer upp ordentligt, stretchar och så. Samtidigt har jag märkt att jag behöver se till att inte gå upp i varv för mycket. Tvärtom jobbar jag på att gå ner i varv, för min roll ska vara ganska långsam i början. Jag behöver vara liksom tung och det är nästan bra om jag är lite trött.

Det är också viktigt för mig att inte tänka för mycket före föreställningen, utan bara försöka

vara så avslappnad som möjligt. Om jag börjar tänka på allt jag ska göra i föreställningen så kan det bli stress i huvudet och låsa sig. En annan sak som skådespelare alltid gör är att värma upp rösten och med Kråkan är det extra viktigt för att hålla rösten i form. Jag kraxar ju så mycket i föreställningen!

Hur gör du när du jobbar med en roll för att hitta rollens sätt att röra sig och prata?

Jag letar alltid i texten, söker mig fram för att hitta hur min karaktär låter. Jag kan gå med texten i hand i skogen till exempel och testa olika tonfall: Där är hon! Så låter hon! Sedan spelar jag ju en kvinna som är cirka trettio

BAKOM KULISSERNA

äldre än jag själv. Och jag har faktiskt ibland stannat en äldre person som har varit ute och gått med rullator, bara för att få prata lite med henne, bli inspirerad.

Men det har varit viktigt att inte spela gammal på ett överdrivet vis och jag tänker att Cilla Axelsson varit en pigg och ärtig dam som tränar och håller sig i form. Jag har undersökt: Hur kommer min kropp bli när jag blir äldre. Kanske kommer jag ha lite ont där i högra höften, kanske lite där i axeln. Och jag har tänkt tyngd för att bli lite tung i rörelserna. Jag har även pratat en del med kråkor under arbetet.

Du tycker ju om att spela teater för barnpublik. Vad är det som gör det så givande för dig?

Jag trivs helt enkelt med barn och tänker att barnen är lika lekfulla som vi är på scen, så kanske är det därför det är så roligt. Men sedan är det så viktigt också att känna att man gör skillnad och det gör jag när jag spelar för barn. För ett barn kan det ju vara: Wow, första gången hen ser teater, och en jättestark upplevelse. Och så spelar man ju för hela samhället när man spelar för barngrupper, för barn från olika delar av Göteborg och ute i landet.

Vi spelar Kråkan för barn mellan fyra och sju år, så det är också en rolig sak: Att de är så olika stora, att hitta lite olika lägen när vi spelar beroende på barnens ålder.

KRÅKAN GJORDES AV

AV Karl Ekdahl

EFTER boken Den Fräcka Kråkan av Ulf Nilsson med bilder av Eva Eriksson
MEDVERKANDE Helen Hansson & Erik Lennblad*

REGI Karl Ekdahl

DRAMATURG Kristina Ros

SCENOGRAFI & KOSTYM Råger Johansson

KOMPOSITÖR & LJUSDESIGNER Jonas Franke-Blom

LJUSDESIGNER My Persson

MASK & PERUK Kerstin Olsen

SÖMNAD/KOSTYMTILLVERKNING Kristin Johansson-Lassbo & Ulrika Kärro

TEKNIK My Persson & Philip Lithner

BYGGE Råger Johansson, PA Karlsson & Philip Lithner

REGIASSISTENT Andreas Hamberg (praktikant från Kulturverkstan)

PRESS, MARKNADSFÖRING & TURNÉSAMORDNING Samuel Ek

PRODUCENT Amanda Wigand

FOTO & TRAILER Lina Ikse

FÖRLAG Columbine

REDAKTÖR LÄRARMATERIAL Kristina Ros

GRAFISK FORM LÄRARMATERIAL Amanda Wigand

DRAMAÖVNINGAR LÄRARMATERIAL: Erika Modén

FOTO LÄRARMATERIAL Anders Tolergård (s. 2, 13), Thorsten Hellwig (s.10, 12),
Lina Ikse (s. 1, 5, 6, 8, 11, 14)

* I originalensemblen som arbetade fram föreställningen ingick Carl-Markus
Wickström

TACK TILL Love Nilsson, Andreas Edlund, och alla barn och pedagoger i vår
provpublik

MED STÖD AV Kulturrådet & Göteborgs Stad

KONTAKTUPPGIFTER MASTHUGGSTEATERN: mail@masthuggsteatern.se,
telefon: 031-12 12 31, hemsida: <http://masthuggsteatern.se/>